

En ko knokler som en Tour de France rytter

SIDE 2

Der er aldrig bøvl med anguskrydsninger

SIDE 3

NY GUIDE: Kom godt i gang med digital udbyttemåling

SIDE 4

Arkivfoto: SEGES

Sådan får I tid til den ekstra indsats

Kravene er mange og tiden knap på mange kvægbedrifter. En enkel, men ikke nødvendigvis let øvelse har vist sig ofte at flytte bedriften fra brandsluknings-bedrift til forkants-bedrift.

Føler du nogen gange, at I løber rundt med hovedet under armen og bruger alt for meget tid på brandslukning?

Du er ikke den eneste. Specialkonsulent i arbejdsplanlægning Vibeke Fladkjær Nielsen, SEGES får lige nu mange henvendelser fra landmænd i samme situation. Og selv om den øvelse, hun foretager på bedriften, er forholdsvis banal, får det ofte besætningen til at avancere fra brandsluknings-bedrift til forkants-bedrift.

"Det handler om at få struktur på arbejdsugen. Og det kræver, at landmanden har overblik over, hvem der laver hvad, hvornår og hvor lang tid det tager," forklarer Vibeke Fladkjær Nielsen.

Mange er urealistiske

Derfor går øvelsen ud på, at hun sammen med landmanden kortlægger samtlige medarbejders arbejdsrutiner og hvor lang tid, de tager. Og det er ofte en øjenåbner, fortæller hun.

"Mange er urealistiske i forhold til, hvor lang tid en opgave tager, eksempelvis fodring af kalvene. Men det er en super god øvelse, for så bliver det tydeligt, hvor der er disponibel tid, og det er netop forudsætningen for at få hul på den ekstra indsats, mange gerne vil gøre," forklarer hun.

Eftermiddagen er synderen

Hendes erfaring er, at morgenen og formiddagen ofte er godt strukturerede. Men på mange bedrifter er der ikke lagt en plan for tiden over middag, og så bliver medarbejderne ofte sat til det, landmanden hurtigst kommer i tanke om – altså der, hvor det brænder mest, i stedet for at udnytte tiden til opgaver, der understøtter bedriftens mål, fx spule kløve, hvis man vil forbedre klovsundheden.

"Et eksempel er eleven, der møder kl. 12. Mandag, onsdag og fredag renser han vandkar og strør ved kalvene, indtil han skal samle køer kl. 14. Men tirsdag og torsdag er der ingen plan for, hvad han skal lave de to timer, og så kommer han tit bare til at'gå-med'.

"...det reducerer antallet af nedbrud og dermed brandslukninger betydeligt, når vedligehold bliver sat i system"

Vibeke Fladkjær Nielsen, SEGES

Og de fire timer om ugen kan jo helt klart udnyttes bedre," fortæller Vibeke Fladkjær Nielsen.

Når arbejdsugen er kortlagt, er næste skridt at bruge de disponible halve og hele timer klogt.

"Find ud af, hvor I har flest brandslukningsopgaver. Rigtig tit ser jeg, at fx nedbrud på maskiner og inventar, stjæler folks tid, og at det reducerer antallet af nedbrud og dermed brandslukninger betydeligt, når vedligehold bliver sat i system," lyder hendes erfaring.

Liste med klare opgaver

Vibeke Fladkjær Nielsen møder ofte frustrationer over, at medarbejderne ikke selv går i gang med de opgaver, som landmanden synes er oplagte. Hun minder derfor om, at mange medarbejdere ikke har forudsætningerne for at se det, der er åbenlyst for dig. Hun anbefaler, at man laver en liste med klare, veldefinerede opgaver og skriver, hvor lang tid, man forventer, opgaven tager. Så er der altid noget at gå i gang med.

/ LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

Umiddelbart to meget forskellige billeder. Men der er en klar fællesnævner. Foto: SEGES/COLOURBOX

En ko knokler lige så hårdt som en Tour de France-rytter

Dine køer knokler
- pas godt på dem

Cykelrytteren har en energiomsætning, der er to en halv gange så stor som normalt. Det samme har den højtydende malkeko. Det stiller store krav til pasning – især når 'bjergetapen' sætter ind

En Tour de France rytter og en højtydende malkeko har samme energiomsætning. Næmlig cirka to en halv gange den energi, der går til det almindelige vedligehold af kroppen – det såkaldte basalstofskifte. Derfor kan det ikke undre, at der kun skal få fejltrin til for at skubbe en moderne malkeko ud af balance. Og det er vigtigt at vide, hvornår 'bjergetapen' sætter ind, og man skal være ekstra opmærksom på optimal pasning.

Forberedelse til bjergetapen: Goldperioden
For koen kan goldperioden sammenlignes med forberedelse til bjergetapen. Her skal hun have rigtig gode forhold, og pasningsniveauet skal være helt i top, så hun har de allerbedste muligheder for at forberede sig og opnå den høje ydelse i næste laktation.

Men forberedelsen begynder egentlig allerede sidst i forrige laktation, hvor koen skal en tur i klovbeskæringsboksen. Her skal klovene beskæres og behandles for eventuelle klovlidelser. Det nedsætter markant risikoen for klovlidelser i næste laktation.

Også faste rutiner for afgoldning er vigtige for, at yveret får de bedste chancer for at bekæmpe eventuelle infektioner og blive klar til næste laktation. Ved afgoldning skal yveret tjekkes dagligt for tegn på yverbetændelse. Der skal udtages mælkeprøver på alle køer, eller kun køer med forhøjet CMT. Køer med en betydende yverinfektion bør goldbehandles. Brug også patforsøgler til alle køer, så nyinfektioner i goldperioden begrænses. Brug desuden en desinficerende og hudplejende pattedyt hver dag fra afgoldning og mindst en uge frem.

Kosten er afgørende for præstationen

Ligesom for cykelrytteren er kosten afgørende for koens præstation. Så hvis det er muligt at opdele goldkøerne i to hold og anvende fasefodring, vil det være en rigtig god forberedelse til den kommende laktation. I tidlig goldperiode (Far-OFF) anvendes en kontrolleret lav foderstyrke, mens der anvendes en høj

foderstyrke i de ca. tre uger af goldperioden (Close-UP). Holdes goldkøerne i ét hold og med samme foderration i goldperioden, skal koen gerne gøldes af i huld 3.0 6-7 uger før forventet kælvning.

Ingen toppræstation uden gode hvileforhold

Den højdrægtige ko fylder meget og har brug for en bred sengebås. Det vil sige 130 cm til stor race og 115 til Jersey. Sørg for at holde god kokomfort og god hygiejne med et blødt, tørt og rent leje og sørg for let adgang til foder og vand. De sidste 1-2 uger før forventet kælvning anvendes igen dagligt pattedyt, og yveret tjekkes for tegn på infektioner. Kælvning foregår bedst i en stor og velstrøet enkeltkælvningsboks – alternativt i en stor velstrøet fælleskælvningsboks med god plads til den enkelte ko. Det er en klar fordel for kvierne, at de kælvner adskilt fra køerne.

Bjergetapen: Første uger efter kælvning

De første uger efter kælvning er ret kritiske for koen. Dels skal hun komme sig over kælvningen, rense børen og modstå mulige infektioner i yveret. Derudover skal hun klare opstarten af mælkeproduktionen og de medfølgende stærkt stigende næringskrav. Og endelig bliver klovophænget, der bærer hele koens vægt i klovkapslen, mere løst som følge af kælvningen. Det skyldes, at de hormoner, der opbløder og klargør bækket til kælvning, også blødgør strukturerne i kloven. Dermed stiger risikoen for alvorlige klovskader, der ses som hornrelaterede klovlidelser et par måneder efter kælvning. Derfor har koen et stort behov for optimal fodring, rent miljø og god komfort, hvad enten hun står, går eller ligger.

Det kræver altså en stor og fokuseret indsats at opfylde koens behov i goldperioden og de første uger efter kælvning, men så vil hun også kvittere med en god ydelse, få sundhedsproblemer og lang holdbarhed – og hun kan indtage sin retmæssige plads på sejrsskamlen.

Mere information om afgoldning finder du på LandbrugsInfo i artiklerne *Anbefalinger til managementrutiner i senlaktation og ved afgoldning* og *Kort guide til fasefodring af goldkøer*.

/ PETER RAUNDAL, SEGES

Anguskrydsninger er utrolig livskraftige, mener Mogens Jeppesen. Foto: Thomas Lind

Overskuelighed genstarter bedriftens salmonellasanering

Tre enkle og overskuelige tiltag er tilsyneladende det, der skal til for at sætte gang i salmonellasaneringen på bedrifter, hvor man ellers var kørt fast. Det erfarer SEGES' gratis salmonellarådgivning, som er i fuld gang igen efter corona-stop.

"Vi kører for fuld skrue igen". Sådan lyder det glad fra dyrlæge Malene Budde. Hun står i spidsen for SEGES' team af erfarne dyrlæger, som i januar måned lagde ud med at tilbyde gratis rådgivningsforløb til kvægbrugere med salmonella i besætningen. Men som med alt andet stak coronavirus en kæp i hjulet i marts måned. Nu er teamet i fuld gang igen.

Tre enkle tiltag

"Alt i alt har vi sat gang i 25 rådgivningsforløb. Og vi er meget positive, over det, vi har oplevet indtil nu," forklarer Malene Budde og glæder sig over, at selv besætninger, som den praktiserende dyrlæge havde bedømt som 'svære', ser ud til at rykke:

"Efter en besætningsgennemgang med landmanden og den praktiserende dyrlæge – beslutter vi i fællesskab tre enkle tiltag, som han skal sætte i værk. Det er meget overskueligt og er tilsyneladende det, som får ham i gang igen," fortæller Malene Budde.

Som eksempler på tiltag nævner hun vask af kreaturvogn efter hvert brug, hyppigere vask af

vandkar og i et enkelt tilfælde fandt de en billig og praktisk løsning på opstaldning, der gjorde, at kalven kunne fjernes hurtigt fra koen.

"Det er små ting, som er nemme at gå til, men som har stor betydning for saneringen," forklarer hun.

Følger med på sidelinjen

En anden faktor, som tilsyneladende har betydning, er opfølgning.

"Vi ringer løbende til landmanden og får en snak om, hvordan det går, og om der fx er noget, han er i tvivl om eller måske noget, han skal ændre på. Og hvis det giver mening, ringer vi også til den praktiserende dyrlæge og inddrager ham," forklarer Malene Budde og tilføjer:

"Jeg tror, det giver en tryghed, at vi hele tiden er med på sidelinjen, og at vi gør saneringen så enkel og konkret som mulig".

Skal du også have en hjælpende hånd med sanering?

Kontakt konsulent Lene Trier, SEGES på tlf. 87405237 eller mail ltr@seges.dk

Dyrlæge Betina Ivistholm i gang med at rådgive om salmonellasanering. I alt består SEGES' salmonellateam af seks rådgivere. Foto: SEGES

SEGES' tilbud om saneringsforløb

Ved forløbets start indgår landmanden og SEGES en samarbejdsaftale. Med aftalen forpligter landmanden sig til at gennemføre de tiltag, som aftales ved opstart og besætningsgennemgang.

SEGES yder tre besætningsbesøg samt løbende telefonisk opfølgning. Besætningsdyrlægen skal som minimum deltage ved første besøg. Forløbet varer 12-18 måneder.

Selve rådgivningen fra SEGES skal landmanden ikke betale for, men han står selv for udgifterne til deltagelse af egen dyrlæge og laboratorietests.

/ KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Der er aldrig bøvl med Angus-krydsninger

Lette kælvningsrace og robuste kalve betyder, at mælkeproducent Mogens Jeppesen, Nr. Nissum er utroligt glad for at bruge Angus som krydsningsrace.

"Vi har prøvet lidt af hvert i forhold til kødkvægstyre. Faktisk tror jeg ikke, der er ret meget på tyrelisten, vi ikke har prøvet af. Men Angus er klart de mest livsstærke, og jeg går efter det, der giver mindst arbejde og lavest penicillinforbrug, så jeg kommer nok aldrig væk fra Angus igen."

Sådan lyder det fra økologisk mælkeproducent Mogens Jeppesen, der har krydset med Angus i sin Holstein besætning i et par år. Bedriften praktiserer sæsonkælvningsrace. Så i tre uger inseminerer de med kønssorteret Holsteinsæd, indtil de er sikret 60-70 kvier. Derefter insemineres de resterende køer med Angus, mens kvierne får selskab af en Angustyr. Det giver ca. 130 Angus-krydsninger årligt, med et minimum af bøvl, pointerer den tilfredse mælkeproducent.

Aldrig kælvningsbesvær

"Angus giver en god størrelse kalve og meget lette kælvningsrace. De kommer bare bloddende, uden vi skal røre ved noget, der er stort set aldrig kælvningsbesvær," fortæller Mogens Jeppesen.

Allermest fremhæver han dog Anguskalvenes robusthed. De er lette at lære at sutte, og så føler han ikke, at de på samme måde bliver svækket af sygdom, som andre kalve.

"Selvom de får lidt ondt i maven, vil de stadig gerne drikke. Og de er utroligt nemme at lære at sutte. To gange til sutten, så har de fanget det. De kvikkeste drikker 5-6 liter mælk efter to dage, de får hurtigt lært, hvordan man tømmer et trug," griner Mogens Jeppesen.

Økonomien løber rundt

Der er ingen penge i tyrekalve for tiden. Heller ikke for Mogens Jeppesen. Han får pt. 500 kr. for en Angus-krydsningskvie og 1.000 kr. for en Angus-krydsningstyr.

"Lige meget hvilken tyr, du bruger, kan den ikke betale for ret meget bøvl med de 2-300 kr. ekstra, man kan få for krydsningskalvene. Og det vigtigste for mig er, at det er nemt," slår han fast.

Fakta om Angus-krydsninger:

Skifter du Holstein-tyrekalve ud med Angus-krydsninger (50 pct. tyre og 50 pct. kvier), får du:

- 1,5 pct. flere levendefødte kalve hos ældre køer
- Kalve, der vejer det samme eller er tungere ved salg til slagtekalveproducenten
- Næsten 1 pct. lavere kodødelighed end ved renracede kælvningsrace.

Kilde: SEGES

Læs resultater med Angus-krydsninger på LandbrugsInfo i artiklen *Angus er et godt alternativ ved krydsning med malkekøer*.

/ LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

Kom godt i gang med digital udbyttmåling

Få og hold overblikket over dit grovfoderudbytte med digital udbyttmåling. Se her, hvordan du kommer i gang.

Min maskinstation har en John Deere-finsnitte – hvordan kommer jeg i gang med digital udbyttregistrering? Skal jeg have abonnement på Mark Online? Og hvordan får maskinstationen adgang til mine markdata?

Det kan virke uoverskueligt at komme i gang med korrekt digital udbyttregistrering. Derfor har vi gjort det lettere for dig.

Via boksen Digital udbyttmåling på landmand.dk eller nyheden i DMS skal du blot svare på få spørgsmål om din grovfoderproduktion. Så får du en konkret vejledning til, hvordan du kommer videre med digital udbyttregistrering. Du kan også finde vejledningen via linket <https://axelborgdigital.typeform.com/to/UU1hpC> eller ved at scanne QR-koden nederst.

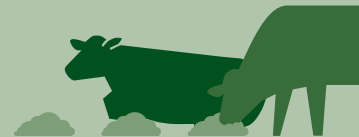
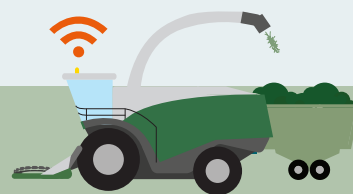
Når du måler dine udbytter, kan du blandt andet få lavet driftsgrensanalyser, hvor grovfoderproduktionen er opdelt i græs og majs, så du nemmere kan sammenligne dine resultater med andres og udpege forbedringsområder.

Her kan du se dine udbytter

Du kan se dit udbytte i SEGES Lager via DMS eller på seges.lager.dk.

I planteprogrammerne har du adgang til dine data via CropManager, FarmTracking eller Mark Online, hvor der også er mulighed for at printe detaljerede udskrifter.

Scan QR-koden og se, hvordan du kommer videre med digital udbyttregistrering.

/ PETER HVID LAURSEN, SEGES

Få analyseret dit græs – det giver et godt forspring

Når du tager slæt, er det en god ide at udtage friske prøver til analyse. Analysen kan fortælle om kvaliteten på den enkelte mark, græssorten eller kvaliteten af hele slættet.

Analyse af friske græsprøver, udtaget under høst, kan give et forspring – både i forhold til planlægning af den resterende høstsæson og den kommende fodringssæson. Analysen omregnes til foderværdi og overføres automatisk til DMS blot få dage efter, at prøven er indsendt. Og så er det bare med at gå i gang med foderplanlægningen.

Friskgræsanalyserne giver mulighed for at fokusere mere effektivt på grovfoderproduktionen, og der kan zoomes ind på netop det område, der giver mening, fx markniveau, sortsniveau eller slætniveau.

Prøvekit og analyser kan bestilles ved Kvægbrugets Forsøgslaboratorium, Skejby på kmp@seges.dk eller Eurofins på agro@eurofins.dk

Se hvordan du udtager prøver i videoen *Udtagning af majsprøver til analyse under høst* (Principet er det samme for græs). Scan QR-koden eller find den på www.seges.tv > Kvæg > foder

/ PETER HVID LAURSEN, SEGES

Forlænget laktation: Finder vi de rigtige køer?

SEGES og Aarhus Universitet søger bedrifter til et forsøg med forlænget laktation.

Krav til bedriften:

- Minimum 180 årskøer
- Vil afprøve forlænget laktation på 20 køer
- Ligger i Jylland eller på Fyn
- Holstein eller Jersey

Yderligere information: Jesper Lehmann, jespero.lehmann@agro.au.dk, tlf. 22808095.

Friske græsanalyser giver mulighed for at fokusere mere effektivt på grovfoderproduktionen.
Foto: SEGES